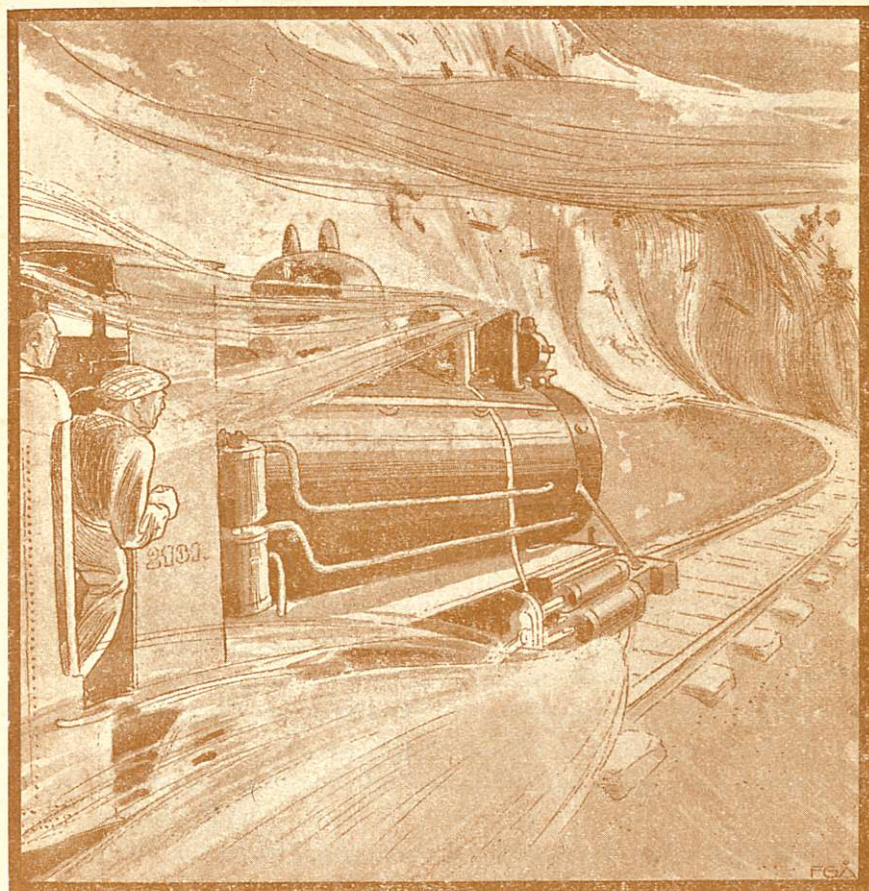

PYÖRREMYRSKYN HYVÄTYÖ

N:o 23

25 p:nä

MAILTA JA MERILTÄ

EIKKAILUJA · KERTOMUKSIA · KUVAUKSIA NUORISOLLE

✿✿✿ Toimittanut TEUVO PAKKALA ✿✿✿

Justannusosakeyhtiö Otava, Helsingissä

MAILTA JA MERILTÄ 23.

a/ Pyörremyrskyn hyvätyö

b/ Lentoönlähtenyt mies

Pyörremyrskyn hyvätyö.

Pulverin laaksossa tapahtunut onnettomuus on ehkä omituisimpia, mitä on merkitty Amerikan Middle-Westin rautatien kerromuksissa. Toisten mielestä se luonteeltaan ja näöltään oli ihme, toiset taas, arkipäiväiset ihmiset pitivät sitä paljaana sattumana, mutta kaikki puhuivat siitä hämmästyksellä. Tapaus juonti alkusyynsä Traynerin junainjärjestelykonttorista, oli tulos sieltä annettusta ristiriitaisesta määräyksestä, — erehdyksestä, joka epäsuosion ja viraltapanon varjona väikkyi jokaisen junanlähettäjän yli, vaikka onneksi se on käynyt harvinaisemmaksi nykyaikana uusien järjestelmän kautta.

Olin ollut kolmisen kuukautta järjestelykonttorissa. Olin rata-asiamiehenä, minulla ei ollut junanlähettäjän arvoa, vaan olin lähellä sitä, ja oli toimenani vastaanottaa eri asemilta virkailmoituksia taikka lähettää niitä sekä suorittaa kaikellaisia tehtäviä asemapäällikön lähettinä.

Traynorin asemalla oli henkilökuntaa kolme junanlähettäjää, jotka vuorottelivat vuorokauden kuluessa, kukin hoitaen tointaan kahdeksan tuntia yhtämittaa, sitten minä ja asemapäällikkö Wilkins, vanha Wilk, joksi häntä sanoimme, harmaapäinen junan-

lähettäjäveterani. Charley Saline oli toisella vuorolla, se on: kahdeksasta aamulla neljään iltapäivällä. Hän oli hyvä toveri, ystävällinen, omantunnontarkka, ahkera. Hänestä kaikki pitivät. Monia vuosia hän oli järjestänyt yöjunain kulun, eikä koskaan ollut antanut aihetta nuhteisiin. Mutta ankara työ oli kuluttanut hänen terveyttään, vähitellen hän oli laihtunut, ja rasituksen kalpeus asui hänen kasvoillaan. Kun istuin hänen vieressään, ihmettelin hänen tarmoaan katsellessani hänen laiha- ja pitkäsormisen käntensä hypähtelevän sähkösanomakoneen avaimessa hänen ollessaan kumarruksissa kartan yli ja ohjaavan noita hirviöitä, joita syökyi enemmän kuin kahdensadan englanninpenikulman pituisella tieosalla. Vanha Wilk kehotti häntä jättämään tämän toimen ja menemään Kaliforniaan elämään rauhassa ja levossa, mutta Charley vastasi, ettei hän voi sitä tehdä. Tiesimme, että se oli totta, sillä hänellä oli äiti elätettävänä, isä kun oli kuollut, ja sen lisäksi hän tahtoi kouluuttaa nuoremman veljensä.

»Kun talvi tulee, niin minä voimistun», sanoi hän kesällä, ja »kunhan pääsen tästä kevääseen, niin minä lihon», sanoi hän talvella.

Minä huomasin, että asemapäällikkö, joka näöltään oli juro, yksitotinen, kylmä ja tunteeton kuin marmori, piti silloin tällöin huolta Salinesta, ja joskus äkäisesti käski hänen mennä ulos puolen tunnin ajaksi saamaan raitista ilmaa. Tällä aika vanha veterani itse asettui Charleyn paikalle ja järjesti junain kulun harmiksi monelle laiskalle rata-asiamiehelle, joka ei ollut lennätinlankansa päässä.

Eräänä päivänä, paahteisen kesäkuun loppupuolella, pitkä, nauhakkeilla ja lipuilla koristettu juna asettui Traynorin aseman laiturin viereen. Juna oli täynnä komeasti puetuita miehiä, joiden takinpieluksissa oli merkki ja joilla oli keppeihinsä nauha solmittu: he olivat muutaman suuren valtiollisen klubin jäseniä matkalla vaalikokoukseen Chicagoon.

Kun irrotettu veturi täristen ajoi talliansa kohti, matkustajat keräysivät aseman laiturille. Lasiseinän läpi näin retkikunnan ylijohtajan miesryhmässä lähellä junaa. Minulla oli hänelle useita sähkösanomia ja kiiruhdin ne antamaan hänelle. Hän otti taskustaan muistikirjan ja piirteli muutamia vastauksia, jotka antoi minulle, sitten hän kääntyi ja hilpeästi huusi: »Haloo, Drant».

Lähestyen pientä harmaatukkaista, vantteraa miestä hän pudisti tämän noesta ja rasvasta mustaa kättä. Se oli veturin, n:o 90:nen kuljettaja. »Mitenkä jaksaa 90, Drant? Voiko se meidät viedä kahdessa tunnissa Chicagoon. Meidän pojat ovat vähän huolissaan, että jos ei joudutakaan iltapäivän kokoukseen», sanoi johtaja.

Drant, pienissä harmaissa silmissään omituinen loiste, katseli vähän aikaa ennenkuin vastasi. Hänessä oli omituinen seotus iloisuutta ja villeyttä, ja hän oli kuuluisa ihmeteltävän nopeasta ajosta. »90 voi hyvin, hyvä herra», vastasi hän. »Minä laitan niin, että olette siellä kahdessa tunnissa, vaikkapa sitten pitäisi rasittaa vähän kattilaakin.»

Johtaja naurahti ja kohotti kättään kieltävästi: »Ei toki. Jättäkää toki varaventiili, Drant. Muuten voitte räjähyttää koko hökötyksen. Silloin Itä nimittäisi uuden presidentin», lisäsi hän nauraan.

»Se olisi ehkä siunaukseksi», murahti Drant lyhyesti, hänen veturinsa ajaessa takaperin mahtavana junan eteen kiinnitettäväksi. »Luulenpa, että tuo vanhus vielä teitä tanssituttaa aikalailla», lisäsi Drant katsellen veturiaan mielihyvällä.

»Hei, Drant, tässä on teille määräyksenne», huusi junanlähetäjä ikkunasta, »tulkaa se allekirjoittamaan».

Drant lankalumpputukolla kuivasi hikeä otsaltaan ja pyyhki öljyisiä käsiään. Minä menin hänen jäljessään. Kulkuohje oli hyvin pitkä, sillä siinä oli runsaasti sivuutuskohtia sekä ilmoituksia junista, jotka kulkivat edellä, ylimääräisen junan taival kun oli satakymmenen englannin penikulmaa, Traynorista Chicagoon.

Huomasin, että Saline näytti tavallista sairaammalta, ja että hänen sormensa tärisivät, kun hän antoi kulkuohjeen veturinkuljettajan allekirjoitettavaksi.

»Elkää vain antako veturinne ruostua, Drant!» sanoi Wilkins laskien leikkiään, kun veturinkuljettaja ja konduktöri ohjeet kasisään lähtivät konttorista. Drant nauraa hohotti.

Veturi 90 tupsahutteli syviä puhkauksia sisälmyksistään, ja pitkä juna liehuvine lippuineen pyörivien rattaitten melussa lähti liikkeelle pitkin kirkkaita kiskoja ja pakeni viheriään laaksoon itää kohden.

Ensimmäisen aseman, Fruitlanen ohi oli 90:nen ajettava pysähtymättä. Kolmannella asemalla, Treetorissa, oli määräyksen mu-

kaan sivuutettava öljyjuna, se on muuan paloöljysäiliöillä kuormitettu tavarajuna, joka tuli länttä kohden. Heti kun go oli päässyt Traynorin vaihteista, Drant avasi höyrysulun kokonaan ja pisti lakkinsa riippumaan peräyttäjän kahvaan. Lämmittäjä viskasi hattunsa tenderin hiilikasalle, avasi paitansa kaulustan ja alkoi syöttää pesäänsä. Viidessä minutissa hänen leuastaan tippui hiki nolphina.

Tukehduttava kuumuus väikkyi ilmassa. Tuhansilla viljapelloilla, jotka olivat aivan liikkumatta, säteili paahde kirkkaana. Eläimet seisoivat äänettöminä varjossa tahi upottivat turpansa puroihin. Hevoset niittokoneitten ääressä pysähtyivät itsestään ja läähöttäen kohottelivat vaahtoisia kupeitaan, miesten kasvot olivat punaiset. Hieno punainen usva näytti täyttävän koko ilmakehän. Aurinko oli kuin hämärtynyt ja kuuman ilman läpi roimotti kuin avonaisesta uunin suusta. Kaikki näytti rasittuneelta tässä tukehduttavassa kuumuudessa.

Siellä ylhäällä, Traynorin konttorissa olimme työskennelleet koko aamupäivän tuskassa ja vaivassa. Vanha Wilk huokaili ja puhki, sanoen, että ilma oli kuin pyörremyrsky olisi tulossa. Saline parka, kasvot märkinä ja kalpeina, työskenteli lakkaamatta sähkölennätinkoneensa ääressä. Minä olin kiihtynyt ja veltto. Kuumuus oli tylsistyttävä.

Suuri ylimääräinen juna oli ollut matkalla tuskin kolmea minutia, kun konttorissamme syntyi sellainen toimeliaisuus, että tuskin koskaan siellä sellaista oli ollut. Saline yhtäkkiä ponnahti ja tarttui tukkaansa, kasvot kamalasti vääristyneinä, ja hänen huulensa vääntyivät kummalliseen, kammottavaan irvistykseen.

»Voi, hyvä Jumala!» huusi hän. »Minä olen ne pannut törmäämään yhteen!»

»Mitä?» mylvi Wilkins, joka parilla hyppäyksellä oli Charleyn pöydän luona. »Mitä on tapahtunut? Mitä te olette tehnyt?» kysyi hän.

»Olen antanut öljyjunalle määräyksen odottaa Dranttia Fruitlanessa, ja Drant on saanut määräyksen odottaa öljyjunaa Treetorissa! Ne kohtaavat toisensa kahden penikulman päässä Treetorista. Ja nyt Treetorin virkailijat ovat päivällisellä, sieltä ei vastata. Voi hyvä Jumala!»

Hän kouristausi käsin pöydän laitaan vavisten kauhusta ja voi-

mattomuudesta. Minä katsoin häntä pelästyneenä. Wilkins avasi sähkölennätin linjan ja hetken aikaa kutsui Treetoria. Ei vastattu. Hän syöksyi akkunaan ja huusi käheällä äänellä: »Stevens, tuokaa koneenne keskustielle! Ajakaa Chicagon ylimääräisen jälkeen. On annettu ristiriitaisia määräyksiä. Kiiruhtakaa!»

Veturi 103 oli sivuraiteella aika kaukana, valmiina valjastautumaan lännestä tulevan junan eteen.

»Ottakaa sähkölennätintarpeet», sanoi Wilkins minulle, »menkää veturin mukana. Jos junat törmäävät, niin katkaiskaa lennätinlinja ja sähköttäkää minulla siitä tietol!»

Sieppasin matkakoneen, pujotin vyyhdin eristettyä lankaa olalleni ja syöksyin ulos. Ovessa mennessäni loin katseen taakseni: Saline oli kumarruksissaan pöytänsä yli, toinen käsi sähkökoneessa, kutsuen Treetoria kuin hullu, ja toisella kädellä hän pyyhki hikeä, joka valui hänen kasvoiltaan. Poika parka, mikä kauhea tapaus tuolle raukalle! ajattelin syöstessäni alas portaita.

Ja Salinen kuva kumartuneena sähkökoneensa yli oli mielessäni kauhistuttavan näytelmän aikana, joka seurasi.

Muutamilla harppauksilla juoksin yli laiturin ja raiteitten ja kapusin veturin 103 konehuoneeseen. Olin vielä rappusilla, kun Stevens avasi höyrysulun. »Avatkaa minulle tuo vaihde, että saan mennä!» kuulin hänen huutavan jollekin, jota en nähnyt.

Vaihteista päästyä 103 syöksyi laaksoa kuin kauhea hirviö. Lämmittäjä syyti uuniin suuret lapiolliset kivihiiltä. Veturin konehuoneessa oli tukehduttava kuumuus. Kopristin kourin kiinni veturinkuljettajan nokisesta puserosta ja painauduin lähelle häntä koettaen selittää vaaraa, joka oli uhkaamassa noita kahta junaa. Selittämiseni kävi varsin vaivaloisesti, sillä veturin rytkähdellessä minä huiskuvin edestakaisin.

»Fruitlanessa ei ole sähköttäjää ja Treetorin sähköttäjä on päivällistunnillaan», huusin hänen korvaansa. »Öljyjuna kulkee pysähtymättä Treetorin ohi Fruitlaneen, ja ylimääräinen pikajuna pysähtymättä Fruitlanen ohi luullen kohtaavansa öljyjunan Treetorissa. Ne sattuvat vastakkain noin kaksi penikulmaa Treetorista, niin ilmoitti Charley.»

»Häinkö ne on järjestänyt?»

Painoin pääni alas, minua tukehdutti niin, etten saanut vastauksia.

Stevens polkasi jalkaa ja puri hammasta. Hän oli vetänyt höyrysulun vivun viimeiseen rajaansa, ja me kiidimme kuin tuulenpuuska. Suuren koneen jyrinä oli kuin loppumatonta ukkosen jylinää.

»Drant ajaa 90:ntä kuin paholainen», huusi Stevens. »Hän kulkee viisikymmentä penikulmaa tunnissa. Vaikka me pääsisimme kuusikymmentä, niin emme enää tavota häntä luultavastikaan. Ja minä pelkään, että jos he sattuvat pysähtymään, niin syöksymme me heidän päällensä takaapäin. Menkää siis akkunaan toiselle puolelle ja huutakaa minulle, jos heidät näette. On hurja ajatus lähettää meidät heidän jälkeensä samaa tietä!» Ja lämmittäjälle hän huusi: »Burns, syytäkää hiiliä uuniin!»

Lämmittäjän leuasta juoksi hiki norosinaan. Hän kuokki kahta puolta kuin kone. Stevens piteli toisessa kädessä kelloaan, toinen oli höyrysulun vivussa. Tuon tuostakin hän silmäsi kelloaan sitten taas katsoi eteensä radalle. Seitsemän minutin kuluttua me kuljimme Fruitlanan ohi kuin meteori. Vilahdukselta näin pienet rakennukset, muutaman miehen heittäytyvän varastohuoneen seinää vasten kädet taivasta kohden. Sitten taas olimme kuin henkäys maaseudulla. Traynorista Fruitlaneen olimme kulkeneet melkein suoraa linjaa, nyt kiertelimme rinteitä pitkin, jotka kulkevat laakson sivua, ja rata kulki itää kohden pitkissä mutkissa, jotka seurasivat joen polvia. Stevensin kasvot, jotka siihen asti olivat olleet jännityksissä, synkistyivät yhä, ja hänen kätensä, aivan kuin se olisi ollut valmiina sulkemaan höyrysulun, vapisi vivulla, mutta hän veti sitä itseensä päin, ja me lensimme. Jostakin toisesta ihmisestä, joka ei olisi ollut sellaisessa jännitetyssä mielentilassa kuin me, olisi meidän nopeutemme ollut kauhistuttava, mutta minä en sitä huomannut miksikään.

Uhkaava vaara, että syöksymme edessämme olevan matkustajajunan päälle ja tuo seikka, että viiden tahi kymmenen minutin kuluttua matkustajajuna ja öljyjuna voivat törmätä vastakkain, peittivät kaikki muut ajatukset. Kuitenkin salaman tavoin välähteli mielessäni tällaisia kysymyksiä: Mitenkähän Charley voi kestää tämän tapauksen? Onkohan Treetorin sähköttäjä palannut konttoriinsa ennenkuin öljyjuna kulkee hänen asemansa ohi? Mitenkähän saisimme pysäytetyksi matkustajajunan, jos sen tavottaisimme?

Huomasin, että sininen, hehkuva ja tyyni taivas oli muuttunut ruskeanviheriäksi. Kuljimme pitkää mutkaa ja yhtäkkiä levisi eteemme penikulmittain laaksoja. Luoteessa kohosi tavattoman mahtava, pelottava pilvivuori alhaalta mustanvihreä, harja kuohuva. Se näytti olevan nojollaan eteenpäin kuin syöksyäkseen maahan ja musertaakseen sen. Tämän pilvivuoren keskusta ja alaosaan tunkihe tavaton suuri vaskenkarvainen utusaari. Näin näiden kahden ainejoukon syöksyvän toisiinsa kuin hirmukäärmeet, ja tunsin että kuolema asui taivaalla.

Stevens ei näyttänyt sitä huomaavan. Hänen katseensa oli kiinnitetty tielle, joka levisi edessämme. Minä käännyn noin puolen penikulman matkan ajaksi katsomaan kunnaille päin ja hetkiseksi aikaa jäi minulta näkyvistä pilvien taistelu. Jotakin minuttia myöhemmin, kun me kuljimme hyvin kaltevaa mutkaa, näin koillisessa päin muutamien penikulmain päässä metsän ruhjotuksi. Sen yläpuolella pyöri kauhea pilvipyörre, hävityksen kauhistuttava hirviö. Se oli alaosastaan musta ja kohosi tuhansia jalkoja ilmaan tummanvihreänä ja salamoivana. Kehiessään itseään auki se näytti loppumattomalta ruuvilta, joka lävisti maan ja repi kunaan siekaleiksi. Se kulki etelää kohti paljon suuremmalla nopeudella kuin veturi.

Olin polvillani konehuoneen vasemmanpuoleisen etuakkunan ääressä ja kouristaen pitelin kiinni seinästä veturin syöstessä edelleen. Tarkkasin Stevensiä. Hän oli kumarruksissaan eteenpäin ja katsoi tielle. Suonet hänen ohimoillaan olivat paisuksissa ja kaulajänteensä koholla. Lämmittäjä ei näyttänyt mitään huomaavan. Hänen lapions varsi oli märkänä ja hänen kasvoiltaan valui hiki virtanaan.

»Tuolla ne ovat!» huusi Stevens äkkiä. »Burns, hiiliä pesään!»

Hän nojautti yhä pitemmälle aivan kuin olisi tahtonut työntää veturiaan kovempaan kulkuun.

Katselin eteni, sillä silmäni olivat olleet kiintyneinä myrskypilveen, joka tuli koillisesta pyörien. Me olimme kolme penikulmaa Treedorista ja toista penikulmaa edessämme raide kääntyi äkkiä laaksoon muutaman korkean, pystyn harjanteen juurta. Melkein tämän suuren mutkan päässä näimme Drantin junan suunnaten kulkunsa viistoon mutkan päähän. Toiselle puolen tätä seutua, ehkä puolen penikulman päässä toisella rinteellä näin öljy-

junan veturin kirkkaan rungon kimaltelevan salaman valossa, sitten se katosi toisen mutkan sisäpuolelle. Stevens sen näki samalla hetkellä, hän vetäytyi takaisin ja pani kädet silmilleen aivan kuin hän olisi ponnistellut tuota tunnetta vastaan, että satoja ihmisolentoja muutamien sekuntien kuluttua joutuu kuoleman omaksi kauheasti murjottuina. Minä olin hetken aikaa mykkänä kauhusta, kieleni ja huuleni tuntuivat yhtäkkiä olevan kuin tulella. En voinut niellä sylkeäni enkä sanoa sanaakaan. Silmäini ollessa kiintyneinä Drantin junaan sen vieressä kauheaa loppuansa kohti, unohutin taivaan hirviön. Yhtäkkiä näin junan suuntaavan kulkunsa koillista kohden, ja kuulin huudon. Stevens oli myös sen nähnyt. Sulkien yhdellä kertaa höyrysulun hän lysähti polvilleen ja hänen kasvoillaan oli omituinen ilme. Laaja pilvikartio tuli poikki laakson pyörien kunnaan harjannetta kohti. Talot, ladot, aidat, puut kaikki se imasi kauheilla huulillaan. Ilma ympärillämme oli viheriä ja kaikki näytti olevan peitetty kuin ruostekerrostumalla. Näytti siltä että Drant ja öljyjuna joutuvat pyörteeseen tahi, jos välttävät sen, syöksyvät vastakkain juuri silloin kuin tuo kauhea ilmiö on mennyt ohi. Voiko Drant nähdä sitä? Ei, sillä kallion huippu kohosi hänen ja pyörteen välillä. Öljyjunan miehet sen varmaankin näkivät. Pysäyttävätkö he vai koettavatko ajaa sen läpi, jolloin törmäävät Drantin junaan? Veturimme hurja vauhti hidastui, ja me katselimme eteemme kauhun vallassa näitä kolmea voimaa, jotka suuntasivat kulkunsa samaan pisteeseen. Lämmitäjä läähöttäen nojasi lapioonsa ja katsoi kauhistuneena . . . Hirveällä pauhulla ja nopeudella pyörre syöksyi kunnaan harjalle. Pienen joen vesi paiskautui rinteelle, suuria maakappaleita kohosi ilmaan ja hajosi tomuksi, puut kunnaan harjalla hypähtivät maasta kuin tuulen tempaamat oljenkorret, ja tomun ja pyörivien sirpaleitten seassa näimme Drantin junan nousevan mäkeä ja pysähtyvän toiselle puolen koneen kaaduttua kyljelleen. Se oli kummallisin näky, mitä koskaan olimme saaneet katsella. Kolme minuttia myöhemmin laskeusimme veturistamme onnettomuuspaikalle. Harjanteen seutuvilla ei ollut raidetta eikä ratapengertä. Sähkölennätinlangat olivat näkymättömissä. Etsimällä löysin vihdoinkin langan no 2 ja kiinnitettyäni siihen matkakoneeni kaivoin langan joenmutaan.

Puoli tuntia tämän omituisen onnettomuustapauksen jälkeen

kutsuin Traynoria ja lähetin päällikölleni Wilkinsille seuraavan sähkösanoman: »Chicagon ylimääräinen suistunut kiskoilta kunnaan rinteellä noin kaksi penikulmaa Treetorista länteen. Suurin osa vaunuista on raiteilla. Veturi 90, joka on suistunut kiskoilta, makaa kyljellään. Ei mitään vakavampaa vauriota. Öljyjuna on toisella puolen kunnasta: se tullessaan käyristetylle tielle pysäytti. Ei voida lähettää junaa takaisin ilman apujunaa. Kunnahan seutuvilla ei ole kiskoja enää, pyörremyrsky sattui junien väliin repien kiskot kummaltakin puolen ja katkaisten tien keskeltä. Drantin juna on noussut kunnaan päälle. Olemme lähettäneet merkinantajia lännen ja idän puolelle.»

Wilkins vastasi muutamien sanoin ihmetyksensä ja lisäsi: »Lähetän apujunan. Yhdistäkää langat, jos voitte.»

Minä pelon valtaamana en voinut olla kysymättä: »Miten voi Charley?»

»Hän on tointunut, kurjan näköinen. Sanokaa ylitirehtörille, että minä olen järjestänyt junat.»

Tunsin hyvin vanhan Wilkin, joka oli näöltään ankara ja juro, pohjaltaan hellä kuin äiti: hän tahtoi pelastaa Salinen maineen.

Kaksi viikkoa myöhemmin, kun tämän omituisen tapauksen tuottamat tuhot oli korjattu ja tie uudelleen rakennettu, Wilkins otti virkaeron ja meni Charleyn kanssa Kaliforniaan. Siellä vanhus osti maatilan hedelmäviljelystä harjottaakseen ja otti Charleyn osakkaaksi. He ovat käyneet luonamme tervehtimässä meitä. Elämä siellä maalla raittiissa ilmassa, aurinkoisessa puutarhassa on palauttanut Charleyn terveyden, ja vanhasta asemapäälliköstä on hänen uusi elämäntapansa ja vapautensa paljon hauskeempaa kuin »syöstä junia Illinoisin kunnaille» kuten hän minulle kerran leikkillisesti kirjoitti.

Lentoon lähtenyt mies.

Amerikalainen kertomus.

Etsivänpolislin päällikkö herra Val istui virkahuoneessaan ja keskusteli apulaisensa herra Sorgin kanssa rikoksesta, joka oli tehty Lännessä. Vahtimestari koputti ovelle ja astui sisään.

»Herra inspehtori», sanoi hän, »muuan mies, joka on hyvin kiihdyksissään, pyytää saada teitä puhutella heti. Hän ei ilmoita asiaansa, Nimensä sanoi olevan Berks.»

»Berks», lausui poliisi-inspehtori. »En ole kuullut koskaan puhuttavan hänestä. Käskekää sisään. Olen utelias tietämään, mikä on hänen kiihtymyksensä syynä.»

Berks oli pieni, pyöreä mies, keski-ikäinen ja näöltään maanviljelijä. Hänellä oli kissannahkainen lakki, joka ei ollut eilispäivänä tehty ja hänen nöyrä käytöksensäkin osotti, että hän oli jonkun rikkaan lampuoti. Hänen katseessaan ja kasvojensa ilmeissä oli hätää ja pelkoa.

Inspehtori osotti hänelle tuolin ja sanoi:

»Istukaa ja rauhoittukaa, ei ole mitään kiirettä.»

Poliisi-inspehtori Valilla oli se ominaisuus, että hän käytöksellään ja puhelutavallaan herätti luottamusta kaikissa niissä, joiden kanssa joutui tekemisiin.

Lohdutuksen ilme näkyi Berksin leveällä muodolla, hän huokasi aivan kuin olisi laskenut raskaan taakan hartioiltaan.

»Kertokaa minulle asianne», kehotti inspehtori, »sillä minusta näyttää, että teillä on minulle jotakin kerrottavana.»

»On totisesti, on», vakuutti Berks, »on seikka hyvin kummallinen ja outo. Minä kerron tapauksen juurta jaksan. Minä ja vaimoni olemme vartioina tuomari Bannisterin maatilalla. Ehkä tiedätte, missä se on? Fordham Heigstsissä, Harlemin lähellä. No niin. Maatilalla ei sitten marraskuun ole ollut muita kuin minä, vaimoni

ja yksi renki, nimeltään James Settle. Hän hoiti kahta hevosta ja viittä lehmää, jotka pidettiin talvea maatilalla. Ei ollut paljoa työtä: hoitaa tulta, ruokkia hevosia ja lehmiä, siinä kaikki. Eilen illalla, noin kymmenen aikaan Jim — sillä nimellä sanoimme häntä, minä ja vaimoni — Jim meni ladosta hakemaan heiniä hevosille. Lato on aika kaukana talosta, ja kun Jim oli noin satasen metriä talosta ja parikymmentä metriä rakennuksesta, kuulin hänen päästävän kauhistuksen huudon. Se ei ollut tosin mikään kova huuto, mutta ilmaisi niin kauheaa pelästystä, että värisytti ruumistani kiireestä kantapäähän. Minä ja vaimoni olimme keittiössä, minä juoksin ovelle, mutta oli myöhäistä, Jim oli kadonnut.»

»Kadonnut? Minne hän katosi?»

»Sitäpä en tiedä, hyvä herra.» Berks hiljensi ääntään aivan kuin hän olisi vieläkin kauhistuksissaan. »Se on noidanjuonia. Jim katosi ilmaan.»

Inspehtori loi silmäyksen Berksiin. Oliko Berks hullu? Vai oliko hän humalassa? Ei näyttänyt syytä olevan uskoa kumpakaan hänestä.

»Mikä teille antaa syytä sanomaan, että Settle nousi ilmaan.»

»Se, että kuulin hänen äänensä ylhäältä, ilmasta.»

»Hänen äänensä?»

»Niin, hän huuti kaksi kertaa.»

»Minkälaista huutoa? Pelästyksen?»

»Niin, niin, pelästyksen, mutta hän lausui sanojakin. Hän sanoi: Se minut viel! Sitten vielä toisen kerran ja kauempana: Se minut viel! Ne olivat hänen viimeiset sanansa, jotka kuulin.»

»Mitä te sitten teitte?

»Sitten minä ja vaimoni suljimme oven ja istuimme sanaakaan sanomatta. Kauan aikaa istuimme niin, sillä meitä pelotti kauheasti. Mutta sitten vähitellen palasi rohkeuteni. Otin lyhdyn ja lähdin hakemaan Jimiä, koettaen miettiä, mitä hänelle oli tapahtunut.»

Ja te menitte ladolle päin?»

»Niinpä tietysti. Lyhdyn valossa seurasin Jimin jälkiä kunnes ne loppuivat, ja tutkistelin eikö olisi jotakin jälkiä lumessa, joitten avulla voisi saada selville, miten Jimin oli käynyt. Oli varsin helppo seurata hänen jälkiään, sillä, kuten muistatte, eilen illalla kahdeksan aikaan satoi lunta runsaasti ja Jim lähti sateen jälkeen ensimmäisenä ulos.»

»Poljitteko Jimin jäljet?»

»En tokikaan. Minä kuljin niiden vierellä samoin kuin vaimoni, joka tuli mukani. Jimin jäljet näkyvät vieläkin, jos ken nähdä haluaa.»

»Sepä hyvä.»

»Kuten teille sanoin, Jimin jäljet loppuivat noin sata metriä talosta. Ja sillä kohtaa, mihin ne loppuivat, näytti hän tepastelleen sinne tänne aivan kuin hän olisi puolustautunut sitä vastaan, joka tahtoi hänet kohottaa ilmaan.»

»Eilen illalla, kun sade lakkasi, tuli pimeä, tyyni ja kaunis yö, eikö niin?» kysyi inspehtori.

»Aivan niin, pimeä ja tyyni yö.»

»Ja tämä, jonka kerrotte, on ymmärtääkseni tapahtunut noin kymmenen aikaan. Siis kun Jim kulki ladolle päin, niin joku, elävä olento tahi kone tempasi hänet ilmaan?»

»Niinpä niin, että ilmaan, mitenkäs muuten? Jimin askeleet näkyivät lumessa selvästi kuin keskellä päivää, yhtäkkiä ne päättyivät siihen eikä jälkiä takaisin talolle näkynyt. Sitten hänen ensimmäisen huutonsa jälkeen hän kaksi kertaa huusi minua kaukaa ilmasta, hyvin korkealta, minä vakuutan sen. Varsinkin viimeisen kerran kuului se korkealta, niin että vaivoin erotin hänen ääntään.

»Ja niinkö hän sanoi: Se minut viel!»

»Juuri niin: Se minut viel se minut vie! En ikinä unohuta, sillä ruumistani karsi luita ja ytimiä myöten.

»Mutta kun oli niin tyyni ilta, ettekö kuullut mitään muuta ääntä?»

»Kuulin hyvinkin, kuului sellaista siipien havinaa, jotakin selaista», lisäsi Berks hiljentäen ääntään ja katsellen salaviihkaa ympärilleen. »Ainakin se minusta tuntui siipien havinalta, sillä ilma vongahteli.

»Uskotteko kummituksia, Berks?»

»Enpä juuri ole uskonut, mutta, minä en ymmärrä, mitä tästä ajatella», vastasi Berks vähän häpeissään, vaan toisekseen vakuutettuna. »Kun Jim noin meni ilmaan menojaan, niin eikö se ole jo vähän niinkuin noitatemppeja?»

»Mitä te sanotte tästä, Sorg?» kysyi polisi-inspehtori kääntyen apulaisensa puoleen, joka uteliaana pörhöllä korvin oli kuunnellut Berksin kertomusta.

»Kondorikotka», sanoi Sorg juhlallisesti aivan kuin olisi lausunut jostakin kirjasta. »Andesvuorien kondorikotka on maailman suurin petolintu. Eikö eläintarhassa ole kondorikotka?»

»Jättäkää ajatus kondorikotkasta, Sorg», sanoi inspehtori nauraen. »Andesien korkeimman huipun suurin kondorikotka ei kykene kohottamaan ilmaan kuudenkymmenen kilon painoa, vaikka muutamat matkustajat niin kehuvat.» Sitten hän kääntyi Berksiin ja sanoi: »Minä tulen Fordham Heigstiin teidän kanssanne.»

»Olen varsin hyvilläni. Mutta jotakin pitäisi tehdä Jim raukan löytämiseksi.»

»Tietysti», vakuutti poliisi-inspehtori. »Meidän on löydettävä vastaus tähän arvuutukseen. — Oletteko varma, ettei kukaan ole hävittänyt Jimin jälkiä lumesta?»

»Ei ole hävitetty, se on varma», vastasi Berks. »Vaimoni ei tahonut jäädä yksin taloon, kun minä tänne lähdin, hän meni muutamaa naapuriin. Talossa ei siis nyt ole ketään.»

Tuomari Bannisterin maatilalla oleva asuinrakennus oli suuri kivitalo. Latorakennus oli noin satasen metriä talosta. Maatila oli pitkän suorakaiteen muotoinen. Talon ympärillä oli metsälohkoja ja pensastoja ja yksityisiä, pieniä puita. Kauempana lännessä päin oli pieni puutaimitarha, jossa oli metsäpuita, vaahteroita, pyökkejä ja tammia. Talon ja latorakennuksen välinen ala oli tasaista ja raivattua ruohokenttiä ja kukkaistutuksia varten. Talo ja siitä luoteeseen oleva latorakennus oli Harlemjoen rinteellä, ja toisella puolen kulki vanha tie pohjoisesta etelään, ja oli maatilän rajana. Tien vartta ja siitä erotettuna aidalla kulki pieni rautatie paikallisliikennettä varten.

Jimin jäljet näkyivätkin niin kuin Berks oli vakuuttanut. Ne kulkivat talosta latorakennukselle päin, päättyivät yhtäkkiä tepastelupyöryläksi, joka osotti, että Jim mahtoi olla kauhistuksissaan, kun tunsu itseään kiskottavan ilmaan. Hänen kohtalonsa, mikä sitten lienee ollutkin, näytti iskeneen yhtäkkiä kuin salama taivaalta. Hän ei näyttänyt sitä aavistaneen lainkaan, sillä hänen askeleensa olivat aivan säännölliset siihen saakka, missä ne päättyivät.

Tästä vähän länteenpäin oli keskellä ketoa kornellipuu. Inspehtori Val tarkasteltuaan Settlen jälkiä katseli tuota kornellipuuta aivan kuin sillä olisi voinut olla jotakin yhteyttä tämän

arvuutuksen kanssa. Mutta sitten hän uudelleen kävi tarkastamaan jälkiä tuumaillen kauan.

Nämä säännölliset askeleet, jotka loppuivat yhtäkkiä aivan kuin kulkija olisi haihtunut ilmaan, tekivät synkän vaikutuksen.

Inspehtori Val huomautti Berksille, että askeleet olivat säännölliset ja osottivat tyyntä kulkua siihen saakka, missä näkyi tepastelua merkinä taistelusta, mikä oli ollut paikalla tapahtuneen näytelmän loppuna. »On päivän selvää, että Settle ei silmänräpäyksenkään ole asettunut varuilleen», sanoi inspehtori. »Miten on sitten mahdollista, että te, kutakuinkin pitkän matkan päähän kuullitti siipien iskua? Tottakai Jimkin olisi kuullut ja osannut olla varuillaan.

»Mutta nähkääs, hyvä herra», huomautti Berks, »Jim oli hyvin kuuro. Hänelle puhuessa piti kovasti huutaa. Vaimoni, jolla ei ole kova ääni, ei voinut koskaan puhella Jimin kanssa.»

Berksin vaimo, joka oli nähnyt miehensä palaavan inspehtori Valin kanssa, oli palannut naapurista kotia. Ja inspehtori näki hänen olevan keittiössä.

»Jääkää tähän», sanoi hän Berksille ja meni hänen vaimonsa luo.

Tämä oli laiha, mustasilmäinen nainen, vuotta tahi paria vanhempi kuin miehensä. Hän tervehti vanhanaikaiseen tapaan vierasta, joka tuli suoraa päätä häntä puhuttelemaan:

»Berks ja minä olemme puhelleet Settlestä», sanoi inspehtori. »Olettetko jo kauankin tuntenut hänet?»

»Runsaan vuoden ajan», vastasi vaimo puhellen värisävällä äänellä.

»Oliko hän puhelias mies?»

»Ei ollut, hän ei puhellut kuin nimeksi. Harvapuheisuuteensa oli kai syynä hänen kuuroutensa. Hänen kanssaan oli melkein mahdoton puhella.»

Tämä asia oli siis ratkaistu, ja inspehtori palasi Berksin luo. Tämä oli puhelemassa jonkun miehen kanssa, joka näytti olevan kiihtynyt. Hän tapasi heidät puolimatassa latorakennukselle.

»Tässä on herra Stearns», sanoi Bersk kiireellisesti, »naapuri, joka asuu toisella puolen mäkeä. Hän on löytänyt Settlen.»

»Minä hänet löysin kuolleen rautatiellä, keskeytti Stearns» joka itse tahtoi kertoa tämän tärkeän uutisen. »Minä näin lehmani,

Bossyn kulkevan raiteilla, ja sanoin vaimolleni, Bessylle: minä menen hakemaan Bossyn pois raiteilta. Tuskin viittäkymmentä metriä olin kulkenut, kun huomasin kiskoilla muodottoman ryysykasan. Aluksi luulin, että se oli joku junasta pudonnut tavarakolli, mutta kun tulin lähemmäs, huomasin, että se oli Jim raukka. Hän se oli. En olisi häntä tuntenut, sillä hän oli aivan muodoton. Hänet varmaan on juna murjonut.»

»Opastakaa meidät paikalle», sanoi inspehtori.

Settlen ruumis makasi rautatien raiteitten lähellä sivuraidetta vasten sellaisessa paikassa, jossa häntä ei voinut junaan huomata. Ruumis oli kylmä ja jäykistynyt. Ja se oli niin murjoutunut, että voi sanoa joka luun olevan paikoiltaan nahan sisässä. Lunta oli monen senttimetrin vahvalta, mutta jonkun matkan päässä ruumiista oli lumi hajotettu aivan kuin ruumis olisi siihen ensin pudonnut ja siitä poukahtanut kauemmaksi, siihen, missä se nyt oli. Ja sillä kohtaa lumi oli veressä yltäympäriinsä.

Kuten Stearns oli sanonut ei Settlen kasvopiirteitä voinut tuntea, vaan vaatteista päättäen se oli Settle. Mutta vaikka ruumis oli näin murjottu, ei, kumma kyllä, vaatteissa ollut kuin yksi repeämä: takki oli halennut oikean olkapään kohdalta poikki kauluksen ja samallinen halkeama oli liivissä ja paidassa niin että näkyi paljaat olkapäälihakset.

Inspehtori tutki tarkoin tätä seikkaa ja sitten kääntyen Stearnsin puoleen sanoi: »Tämä oli tärkeä löytö.»

Stearns, joka oli maalainen sanan kaikissa merkityksissä, tunsivat tulevansa monta tuumaa pitemmäksi.

»Koska te olette löytänyt ruumiin», sanoi inspehtori, »niin teille tulee kunnia ilmoittaa asia yleisesisyyttäjälle lähimmän telefonin kautta.»

Stearns lähti kiireellä palatakseen mahdollisimman pian, että näkisi kaikki, mitä tapahtuu.

»Oletteko kertonut kenellekään muulle Settlen katoamisesta», kysyi poliisi-inspehtori Berksiltä, kun he taas olivat kahden.

»En sanaakaan.»

»Olen sitä mieltä, että olette siitä ääneti siihen saakka, kun saatte käskyn minulta jonkun ajan kuluttua. Siihen voi kulua ehkä viikkokausi. Nyt jäätte tähän ruumiin luo, kunnes yleisesisyyttäjä tulee.»

Poliisi-inspehtori otti lompakostaan nimikorttinsa. Siinä oli: Inspehtori Val, keskuspolisiasema, Mylberryn kadulla. Nimikortin toiselle puolen kirjoitti hän: Yleiseslyyttäjälle. Elkkää päättäkö mitään, ennenkuin olette puhellut minun kanssani. — V.»

»Antakaa tämä yleiseslyyttäjälle», sanoi poliisi-inspehtori Berksille antaen hänelle kortin. »Elkkää kertoko mitään, elkkää vastatko sanaakaan siitä, mitä on voinut tapahtua viime yönä, minä haluan kaikki pitää salassa toistaiseksi sillä puolinainen valo estäisi tutkimustemme onnistumista.»

Berks nipisti huulensa yhteen aivan kuin merkiksi, että hän päätti pysyä mykkänä asiassa.

Inspehtori Valin pyynnön mukaan yleineslyyttäjä toimitti aivan ylimalkaisen tutkimuksen kysellen vain Stearnsin todistuksia. Ja tämä oli mielissään kun voi todistaa, että onnettoman Jimin kuoleman oli aiheuttanut iltajuna, ja että hän oli tapaturman huomannut mennessään hakemaan lehmää radalta. Hän oli tuntenut Settlen vaatteista ja hänen ajatuksensa oli, että vainajan kuurous oli syynä siihen, että hän oli joutunut junan alle, jossa sai kuolemansa. »Hän oli kuuro kuin seinä» selitti hän kumartaessaan vielä viimeisen kerran tutkijalle. Tämä tyytyi Stearnsin todistukseen ja siirsi tutkimuksen kahden viikon päähän.

Juuri viikon kuluttua siitä, kun Berks oli käynyt polisiasemalla, lähetti Val hakemaan hra Sorgia. Tämä oli viikon kuluessa usein tavannut päällikköään, vaan ei ollut kertaakaan kysynyt häneltä Settlen asiasta, eikä Valkaan siitä ollut sanaakaan maininnut.

»Sorg», sanoi päällikkö virallisella äänellä, »tänään iltapäivällä kahden lyönnillä olkaa Hoffmannin hotellin pääovella. Minä menen tästä ovesta ulos muutaman herran kanssa. Kaiken erehdyksen välttämiseksi ja ilmoittaakseni teille, että tämä on kysymyksessä oleva henkilö, minä kulkiessamme teidän ohitse sanon kääntyen tuohon herraan: 'Herra N o t e s'. Me eroamme sitten toisistamme, ja teidän tulee häntä seurata kuin hänen varjonsa, kunnes hän tulee kotiaan, olipa se sitten missä hyvänsä. On mahdollista, että hän asuu kaupungin ulkopuolella, olkaa siis valmis astumaan junaan. Seurattuanne häntä kotiin odotelkaa puolen tunnin aika nähdäkseenne, tuleeko hän takaisin sieltä. Jos ei tule tämän ajan kuluessa, koputtakaa ovelle ja kysykää, asuuko herra Seton siellä. On

enemmän kuin otaksuttavaa, että vastaus on myöntävä. Silloin näyttäkää mieltivänne hetken aikaa ja sanokaa sitten: Herra Erasmus Seton, Vall Streetiltä n:o 2. Vastaus on varmasti kieltävä, jos ei vain osotekirja ole väärässä, sillä Erasmus Seton asuu Alankomaissa. Kun olette saanut kieltävän vastauksen, niin selittäkää, että te olette erehtynyt ja tulkaa sitten minun luo.»

Kahden aikana Sorg oli Hoffmannin hotellin pääovella. Ihmisiä kulki ulos ja sisään, ajoneuvoja tuli hotellin edustalle ja lähti alin-omaa tuoden ja vieden matkustajia. Sorg, joka oli sellaisessa puvussa, ettei häntä mitenkään olisi voinut tuntea salapoliisiksi, oli tilannut ajurin, joka häntä odotti toisella puolen katua.

Kului neljännestunti, puolituntia, kolmeneljännestä: ei näy inspehtori Valia. Lämpömittari osotti nolla-astetta, kadut olivat lumenpeitossa, oli kylmä ja tuuli. Sorg tunkeutui hotellin kaksois-ovien väliin sellaiselle paikalle, mistä hän saattoi nähdä hotellin ja kadulle ja samalla oli vähän suojassa ilman tuimuudelta. Kolmen aikana hissien ovet avautuivat suurella melulla ja tuli ulos inspehtori Val. Hänen seurassaan oli pieni, heiveröinen ja muodoltaan mitättömän näköinen mies, köyryselkä, laihaposki, harmaatukkainen. Hän nojasi keppiin kulkiessaan. Saali oli kääritty harteille kaulaa myöten. Minkä sen alta näki hänen housujaan ja takiaan, olivat ne mustanruskeat. Kun he kulkivat Sorgin ohi, sanoi Val:

»Siis herra Notes, teidän on nyt minulle mahdollon sanoa, milloin minun on ilo nähdä teidän keksintöänne?»

»Herra professori», vastasi rotan näköinen, »minun on mahdollon määrätä päivää. Mutta minä olen suuressa kiitollisuuden velassa teille tästä tapaamisesta, lisäsi mies kumartaen ja hymyillen teennäisesti. »Jos te palaatte Lontooseen, herra professori, ennenkuin minulla on ilo nähdä teitä vielä, niin kirjoittakaa minulle Saint-Denis-hotelliin, hotellin isännän toimitettavaksi, kuten teitte tänään, ja antakaa minulle tietoja tekemistänne edistyksistä.»

»Uskokaa minua», sanoi Val, puristaessaan toverinsa kättä, »minä tapaan vielä teitä ennenkuin palaan Lontooseen. Mutta, jos emme tapaa, niin minä kirjoitan teille.»

Sorg oli ollut oikeassa tilatessaan ajurin, sillä pikku mies huusi luokseen ajurin. Val auttoi häntä kuomuun, josta toinen ei näyt-

tänyt olevan kovinkaan hyvillään. Hän epäröi ennenkuin sanoi ajurille osotteensa. Kun sitten näki, että oli pakko sanoa, ilmoitti hän: »Pohjoisasemalle.»

Ajuri lähti liikkeelle ja sen jäljessä toinen, jossa oli Sorg. Polisi-inspehtori katseli heidän jälkeensä, kun he poistuivat, sytytti sitten paperossin ja katosi kulkevaan ihmisjoukkoon.

Illalla kahdeksan aikana tultuaan virkapaikkaansa Mulberry Streetillä kysyi hän: »Onko Sorgilta tullut tietoja?»

Päivystäjänä oleva upseeri ilmotti, että Sorg oli telefonoinut tulewansa kymmenen aikaan.

»Siihen ei ole pitkä aika», mutisi Val ja heitti päällystakkinsa. »Tuon kärpän näköisen ystäväni talo ei siis ole kaukana.»

Kymmenen aikana Sorg tuli. Päättäen siitä, että hänen lahkeensa olivat yltäpäätä rapakossa, oli hänen täytynyt kulkea monta kilometriä jalkaisin loassa.

»No?» sanoi polisi-inspehtori ja istui mukavasti sohvaan.

»Kuulitte miehenne sanovan: Pohjoisasemalle», alkoi Sorg kertomuksensa ottaen tuolin. »Se oli teeskentelyä. Puolimatlassa hän antoi ajajalleen käskyn ajaa Sherryyn. Siellä hän sen jätti ja viisi minuttia odotettuaan otti auton, jolla ajoi Majesticiin. Siellä suoritettuaan maksun sähkövaunulle, hän nousi raitiovaunuun, siitä siirtyi junaan ja ajoi Fort Leehen, jonne pysähtyi. Meni sitten joen poikki. Siellä häntä odotti neekeripoika, jolla oli vanhat kärnyt ja vanhuuttaan pian kuoleva hevonen.»

»Ahaa, nyt alan ymmärtää, missä olette noin rapakkoa saanut», sanoi päällikkö.

»Alatte ymmärtää, että tehtäväni ei ole ollut helpoimpia», jatkoi Sorg. »Yö pimeni, ja yhteen aikaan olin hyvin harmissani. Olisin kyllä, jos tie olisi ollut hyvä, pysyttänyt kävelyllä kärrypt näkyvissäni, sillä ne eivät kulkeneet ylen kiireesti, mutta tie oli aivan mahdoton. Mutta onni suosi minua. Muuan kuormansa purkanut postihevonen oli lähtemässä. Annoin miehelle viisi markkaa, kun otti minut kärryille ja ajoi samaa tietä kuin tuo vanha ajovehe. En tietystikään sanonut hänelle mitään siitä, että minun oli sitä seurattava, kerroin vain että minulla on veli, jonka pitäisi asua tämän tien varrella, ja jonka luo aioin aivan hänen tietämättään. Ajomieheni, kun noin aivan sivumennen kyselin, ei tiennyt. mitään tuosta miehestä, joka edellämme ajoi vanhoilla kärryillään.

Ajoneuvot pysähtyivät muutaman huvilan eteen, kolme kilometriä Fort Leestä. Miehenne meni taloon avaten oven avaimella, jonka hän otti taskustaan. Minun ei siis tarvinnut kysellä ja tuumaila asuiko hän siellä.

»Luuletteko hänen aavistaneen, että häntä seurattiin?»

»Ei sen jälkeen, kun oli päässyt Majesticiin. Mutta siihen saakka hän joka kadunkulmassa pisti päänsä kuomun ovesta ja katseli tutkivasti.»

»Entä sitten?»

»Kun hän oli mennyt kotiinsa, ajoin minä vielä puolikilometriä, haaskelin taloa, johon olisin voinut sijoittaa minun veljeni. Fort Leen ympäristössä taloja ei ole tiheässä. Vihdoin näin kaukaa tulen pilkoittavan puitten välitse. Kuka tuolla asuu? kysyin ajomieheltäni. Tämä vastasi, kuten aina, ettei hän tiedä. Sanoin, että minä olen melkein varma, että se on se talo, jossa veljeni asuu. Käskin hänen pysähtymään, ettei veljeni kärryjen kolinasta saisi aavistusta ilosta, joka tuli hänelle odottamatta. Niin pääsin kyyditsijästäni. Kun hän oli ajanut jonkun matkaa, käännyn huvilalle takaisin. Sen ohi kulkiessani se oli pimeä, nyt palatessani se oli valaistu. Kun ei siellä ollut koiraa, voin kiertää koko talon. Se oli yksikerroksinen, ja arvelen, että siinä oli korkeintaan neljä huonetta ja keittiö. Neekeripoika keittiössä valmisti illallista. Ikkunasta näin sisälle helposti. Muutamassa huoneessa tuo teidän miehenne selaili pape-reita ja tuon tuostakin jätti sen toimen suorittaen kivitaululla joitakin matematisia tehtäviä.»

»Ahaa, hän algebralaisesti laski muutamia sääntöjä, joita hänelle annoin», sanoi Val.

»Kun olin katsellut, mitä oli mielestäni katseltavaa, koputin ovea kepilläni, sillä ei ollut kelloa eikä ovivasaraa. Neekeripoika tuli avaamaan. Sisäänastuessani paistin haju kiersi veden suuhuni. Käskeynne mukaan kysyin, asuiko herra Seton täällä. »Kyllä», vastasi poika. — Herra Erasmus Seton, Vall Streetiltä? kysyin. — »Ei Erasmus Seton, mutta herra Dan Seton», sanoi hän. Minä olen siis erehtynyt, sanoin . . ja palasin tänne.»

»Oliko muita rakennuksia kuin tuo talo?» kysyi Val.

»Oli latorakennus tahi oikeammin jonkunlainen vaja, hyvin matala.»

»Muuta ette huomannut?»

»Tosiaan, nyt muistan, että oli kolmaskin rakennus. Se oli matalammalla laaksossa. Sen näin palatessani huvilalle.»

»Miltä se näytti?»

»Oli pimeä enkä voinut mennä lähelle. Minkä sitä näin, oli siinä viisto katto ja hyvin korkea pääty. Pidin sitä toisena vajana.»

Val katsoi kelloaan. Se oli yksitoista. Hän otti päällystakkinsa. Lähtiessään hän sanoi:

»Huomenna odotan teitä täällä neljän aikana iltapäivällä. Hyvillä hevosilla ajamme tuon ystävämme luo, olemme siellä kuuden aikaan. Pistäymme, te ja minä, hänen luonaan vieraissa.»

Inspehtori Valilla oli kaksi heikkoutta: kirjat ja hevoset. Tämän viimeksi mainitun huomasi hyvin, kun seuraavana päivänä hänen määräämäänsä aikaan uljas kaksivaljakko komeine vaunui-neen ja neekeri kuskina, pysähtyi polisaseman edustalle Mulberry Streetillä. Kohta sen jälkeen ne veivät inspehtori Valia ja herra Sorgin Fort Leetä kohden. Ilma oli kirkas, maa oli kovettunut niin, ettei enää ollut lokaa. Sorgin mielestä matka nyt ei ollut ollenkaan ikävä, päinvastoin, ja hän ilmaisi ihastuksensa. Hänen päällikkönsäkin myönsi sen, mutta hänen mieltään kiehtoi asia, joka hänet tänne oli saattanut. Hän ei siitä puhunut mitään eipä hän ollut sanaakaan lausunut matkan tarkotuksesta. Sorg taas puolestaan ei ollut kysynyt. Hän oli ankaran ja seikkailurikkaan elämänsä aikana saanut tässä suhteessa monta opetusta ja oli ne hyväksseen käyttänyt. Hänen päällikkönsä inhoi kysymyksiä ja kyselyjä. Sorg tunsikin tämän hänen vastenmielisyytensä, eikä koskaan antanut aihetta päällikölleen tekemään muistutusta hänelle tässä suhteessa tungettelevaisuudesta. Inspehtori Vaal puolestaan piti tästä käskyläisestään hänen mitä tarkimman vaiteliaisuutensa, hänen teräksisen tarmonsensa ja rohkeutensa vuoksi.

Huvila, jonne he menivät ei ollut tien varrella, vaan vähän matkaa syrjässä. Sorg arvosteli tämän matkan neljänneskilometriksi. Tämän kuultuaan inspehtori käski kuskin pysähyttää maantiellä huvilan tien suuhun ja tulla heitä hakemaan huvilalta kahdenkymmenen minutin kuluttua. He kulkivat jalan sinne.

Sorg oli kuvannut talon hyvin. Kuun valossa se näkyi tarkoin ja saattoi huomata, että se oli rappiutilassa, puoleksi raunioina. Tultuaan sen luo inspehtori tyystin tarkasteli seutua talon ympärillä.

»Tuoko on se kolmas rakennus?» kysyi hän osottaen muuatta rakennusta, jonka katonharjaa vain vähän näkyi.

»Niin, tuolla alangossa, kaivon takana», vastasi Sorg.

Inspehtori hyppäsi aidan yli ja Sorg seurasi häntä. Nelisenkymmentä askelta kuljettuaan olivat he mäellä ja sen liepeellä oli tuo vajarakennus. Sekin oli maalaamaton niinkuin talokin, ja vaikka se oli uudempi rakennus oli se kuitenkin päivän ja sateitten syömä. Inspehtori laskeutui mäkeä tarkastellakseen lähemmin rakennusta. Se oli oudon näköinen, pitkä ja kapea, hyvin korkea kokoonsa nähden. Siinä ei ollut ovia eikä ikkunoita. Mutta tarkastettuaan inspehtori huomautti toverilleen, että rakennuksen toinen sivu oli kahdesta kappaleesta ja koko se sivu oli yhtenä ovena. Se oli lukittu kahdella lukolla niin ettei pääsyt tarkastamaan sisälle. Sorg oli hyvin utelias tietämään, mitä siellä oli ja hän tirkisteli muutamasta pienestä raosta, vaan ei saanut selvää. Hänen halutti ottaa seiväs aidasta ja vääntää joku lauta irti. Hän kysyi lupaa inspehtorilta.

»Mitä varten vääntäisitte laudan irti?»

»Nähdäksemme, mitä siellä on», vastasi Sorg.

»Kyllä minä tiedän, mitä siellä on», sanoi inspehtori. »Tiesin jo ennenkuin tänne tulimme. Siellä on se teidän kondorikotkanne.»

Sorg katsoa töllötti rakennusta hämillään ja karsain silmin.

»Mennään nyt puhuttelevaan isäntää», sanoi inspehtori. »Minä olen varma, että hän tyydyttää teidän uteliaisuuttanne koko maailman suurimmasta petolinnusta. Luulenpa voivani luvata teille, että saatte sen nähdäkin.

Lähestyessään taloa näkivät he ikkunasta pikku miehen olevan pöydän ääressä ja piirustelewan hyvin toimessa. Huone, jossa hän teki työtä oli loistavasti valaistu, ja voi nähdä kaikki hänen liikkeensä.

»Aivan tuolla tavoin näin hänet eilenkin», sanoi Sorg.

Heidän koputettuaan ovelle, tuli neekeripoika avaamaan. Inspehtori työntyi heti sisään sanoen hämmästyneelle pojalle:

»Sanokaa herra Setonille, että professori Reed haluaa puhutella häntä.»

Siihen huoneeseen, jossa pikku mies työskenteli harppiensa, piirustustensa, kuviensa ja muitten välineittensä nkeskellä, mentiin

suoraan käytävästä, jossa Val ja Sorg odottivat. He kuulivat pikku miehen neekeripojan ilmoituksen johdosta huudahtavan murtuneella ja värisävällä äänellä: »Professori Reed!» Ja tuossa äänessä huomasi lisäksi harmia, yllätystä ja melkein hätäytymistä. Kului hetken aikaa aivankuin hän olisi ottanut itselleen aikaa miettiäkseen, ennenkuin hän tuli ovelle. »Teitä on kaksi!» huudahti hän nähdessään herra Sorginkin.

»Suvaitkaa, herra Seton, minun esitellä teille herra Sorg, New-Yorkin keskuspolisin virkalija», sanoi Val sävyisästi.

Pikku mies katseli Sorgia sanaa sanomatta, enemmän hämmästyneenä kuin pelästyneenä.

»Se on ihmeellistä», sanoi hän lopuksi. Sitten hän aivan kuin yhtäkkinen ajatus olisi tunkenut hänen mieleensä suuntasi pyöreät silmänsä inspehtoriin. »Miten olette saanut tietää nimeni?»

»Sen olisitte voinut arvatakin, kun sanoin teille, ettei teidän pitäisi salata nimeänne kääntämällä sen edestakaisin. Se on hyvin jokapäiväinen temppu, yhdeksässä tapauksessa kymmenestä saa tällä tavoin oikean nimen tietää», selitti inspehtori.

Pikku mies katseli häntä suu auki.

»No, olkaa hyvä ja kutsukaa herra Sorg ja minut katsomaan työpajaanne», sanoi inspehtori.

»Te puhutte minun nimestäni Seton, jonka olin vaihtanut nimeksi Notes. No, minä myös puolestani uskon, että te ette ole professori Reed», sanoi hän.

»Olette aivan oikeassa», vakuutti inspehtori, »minä olen etsivänpolisin virkailijoita, ja voitte sanoa minua inspehtori Valiksi. Uudistan pyyntöni saada nähdä työpajanne.»

»Te siis ette ole ilmailija?» Pikku mies lausui tämän kysymyksensä sellaisella äänellä kuin olisi hän päässyt raskaasta kuormasta.

»Minä vakuutan teille», sanoi inspehtori Val, »etten minä koskaan nouse ilmaan korkeammalle kuin minkä kivrakennuksissa pääsee.»

»Ettekä ole tullut tarkoituksessa vakoilla aatteitani ja varastaa keksintöjäni?» sanoi herra Seton.

»Sellainen varkaus on yläpuolella meidän aikeittemme ja mahdollisuus meille.»

Pikku mies tyytyväisen näköisenä katsoi inspehtori Valiin sitten herra Sorgiin. Ja hänen tarkastelunsa näytti rauhoittavan

häntä, sillä enempää sanomatta hän vei heidät työhuoneeseensa. Se oli suuri kamari. Pesässä oli tuli. Hänen työpöytänsä oli hyvin suuri, sellainen, joita arkitehdit käyttävät. Kolme tahi neljä tuolia oli huoneessa. Muutamassa loukossa oli sähkökoneen malli, joka oli hyvin tuollaisen siipiväkkärän näköinen, joita käytetään ilmanvaihtolaitteena, paljon suurempi vain. Seimillä oli piirustuksia ilmapalloista, joista toiset olivat pyöreitä toiset sikarin muotoisia.

Sorg katseli kaikkea tarkalla huomaavaisuudella ja totutun tapansa mukaan istui tuolille ovensuuhun: hän teki tämän aivan vaistomaisesti estääkseen mahdollista pakoyritystä. Inspektori Val istahti mukavaan asentoon lähelle tulta. »Suvaitsetteko minun sytyttää paperossini?» kysyi hän.

Pikku miehen muoto oli äskeisestään kokonaan kirkastunut. Hänen kasvonsa loistivat, kun hän vastasi: »Tehkää niin hyvin, herra inspektori, olkaa kuin kotonanne, ja suvaitkaa minun käyttäen oikeuttani vierasvaraisuuteen, tarjota teille lasin viiniä.» Hän koputti kepillään lattiaa ja pian tuli neekeripoika ja toi pullon bourgogneviiniä kantaen sitä niin varovasti kuin se olisi ollut nukuva lapsi. Pikku mies täytti kolme lasia.

Herra Sorg ei koskenut lasiinsa ennenkuin istäntä oli tyhjentänyt omansa. Sitten hän otti lasinsa ja maisteli huuliaan maistutellen. Inspektori ei ollut niin epäluuloinen, vaan tyhjensi lasinsa kohteliaasti tehden seuraa isännälle.

»Ja nyt», sanoi herra Seton, »sanokaa minulle, minkä vuoksi te, kun ette ole ilmailija, olette tekeytynyt kuuluisaksi professori Reediksi ja tahdoitte minut keskusteluun kanssanne?» kysyi Seton.

»Tehän, herra Seton, pyysitte päästä luokseni, eikö niin?» sanoi Val. »Mutta minä sanon, mikä saattoi meidät tänne teidän luokseen.»

»Olen tyytyväinen, kun saan sen tietää.»

»Minä aluksi huomautan teille, herra Seton, ettei herra Sogilla eikä minulla ole mitään valtaa teidän valtiossanne. Tällä asialla on vähän merkitystä, sillä tarkotuksemme ei ole ollutkaan tulla vangitsemaan, vaan tutkimaan asiaa. Eilen puhellessamme, te ette ole sanonut täyttä totuutta: teidän ilmalaivanne on paljon täydellisempi kuin mitä te myönsitte.»

»Minä pelkäsini, että käytätte hyväksenne minun keksinnöi-

täni», selitti pikku mies anteeksi pyydellen. »Nyt kun tiedän, ettette ole ammattimiehiä, ettette paljoa tiedä ilmalaivoista ja että koko ilmailukysymys ei teitä ehkä isosti huvitakaan, niin on asia aivan toinen.»

»Itse asiassa ei olekaan meille tärkeää tietää ilmalaivanne etevyydestä, vaan tärkeä seikka on tämä: Viime tiistaina, viikko sitten, te teitte retken ilmalaivallanne, ja olette olleet lännessä päin aina Fordham Heigstissä saakka.»

»Niin on asia, te olette aivan oikeassa. Kokemukset, jotka sillä retkellä sain, ovat olleet hyvin tärkeitä. Mutta minä ihmettelen, miten olette retkestäni saanut tietää, kun oli niin pimeä yö?»

»Sallikaa minun tehdä kysymys»

Pikku mies kävi täyttämään uudelleen inspehtorin lasia.

»Onko teillä tietoa», jatkoi inspehtori, »että te sinä yönä tapoitte muutaman miehen Fordhamissa?»

»Minäkö tappanut miehen?» sanoi pikku mies äänellä, joka oli variksen raakuntaa. Sitten hänen silmiinsä ilmaantui vähitellen kauhu. »Sekö siis oli mies, joka tarttui ankkuriini?» Ja pikku mies lysähti lattialle aivan kuin salaman iskemänä.

Inspehtori Val nosti hänet istumaan tuolille. Viinipullo putosi miehen kädestä ja särkyi uunin marmorilaatalle, josta punainen viini valui pesään sammutellen hehkuvia hiiliä. Vähän ajan kuluttua hän tuli tajuihinsa ja mutisi: »Minä olen aiheuttanut ihmisen kuoleman.»

Inspehtori Val lohdutti häntä: »Se on todella surullinen seikka, mutta sehän on kuitenkin kaikenkin vain tapaturma.»

»Se oli kokeiluitteni loppu.»

Inspehtori Val antoi kyllin aikaa Setonille tointua oikein. Sitten hän sanoi sävyisästi:

»Kertokaa nyt, miten se tapahtui.»

»Minä koetan parastani», sanoi pikku mies. »Tietysti te yleisin piirtein tiedätte, mikä on ilmalaiva. Ilmailijoitten suuri kysymys on saada ohjattava ilmalaiva, niin että sen saa kulkemaan mielensä mukaan huolimatta tuulen suunnasta. Sitten toinen seikka, että määräpaikkaan päästyä, saadaan se lasketuksi alas täydellä varmuudella. Minä luulen ratkaisseeni nämä kysymykset. Voin ohjata laivani, kun tuuli ei ole ylen kova. Teoriani oli erinomainen, koneeni täydellinen ja tuona onnettomana yönä, kun ilma oli tyyni ja

lämmin, päätin tehdä toisen koeretkeni. Olin ilmassa kaksi tuntia ja moottorini työskenteli säännöllisesti, ohjasin laivaani mieleni mukaan.»

»Ja tämä», kysyi inspehtori osottaen sähkökoneen mallia, joka oli huoneen loukossa, »onko tämä moottori?»

»Se on juuri se kone», sanoi pikku mies, innostuen niin, että hänen keltaiset poskensa kävivät punaisiksi. Hän meni koneen luo. »Katsokaas», sanoi hän osottaen suurta nelisiipistä laitetta. Moottori antaa näille siiville kaksikymmentä tuhatta pyörähdystä minuutissa. Te kai tiedätte jonkun verran ilmanpuristuksesta ja tuulen voimasta. Voisin teille sanoa kaavan, mutta kun ette ole asianharrastajia, niin riittää, kun sanon, että tämä kone voi nostaa ilmaan kaksisataa kiloa. Te huomaatte, että siipilaite on niveleellä. Minä voin sitä kääntää ylös ja alas, pystysuoraan ja vaakasuoraan asemaan, lyhyesti, minä voin sitä käyttää laivan nostamiseen ja laskemiseen ja suuntaamiseen.»

»Luulen ymmärtäväni», sanoi inspehtori Val suosiollisesti. »Mutta puhukaamme taas teidän koeretkestänne.»

Pikku miehen posket muuttuivat taas kapeiksi ja silmiin tuli kauhistuksen ilme.

»Minä antaisin kaikki mitä minulla on, jos saisin sen olemattomaksi, mikä on tapahtunut», sanoi hän. »Mutta minä kerron teille tämän kauheuden. Matkani oli mennyt hyvin länteen päin, ja olin kääntymässä takaisin. Kun kuljin muutaman maaniemekkeen yli lähellä Harlemia, moottori kuumeni, muuan ruuvi oli liian lujalla. Olin satasen jalkaa maanpinnasta, ja kun en oikein tiennyt, mikä koneessa oli vikana, niin pidin parhaimpana laskeutua maahan. Pysäytettyäni laivani saisin ruuvin helliteteksi. Minulla oli köysi, jonka päässä oli ankkuri. Ankkuriköysi kulkee kondolin pohjan läpi ja minä voin mieleni mukaan laskea ja nostaa ankkuria. Olin pysäyttänyt kaikki koneet ja leijailin ilman varassa. Näin suuren maalaistalon ja sen luona laajalla kentällä suuren puun. Palloni näytti kulkevan tämän puun ylitse ja toivoin voivani tartuttaa ankkurini siihen pysäyttääkseni laivani, jolloin sen olisin helposti saanut maahan.»

»Minä ajattelin tuollaista», sanoi inspehtori, »heti kun silmäni sattuivat kornellipuuhan».

»Kun lumi peitti maan, niin näin helposti puun», jatkoi pikku

mies selitystään. »Olin laskenut kaiken köyden ja odotin joka hetki ankkurin tarttuvan puuhun, kun yhtäkkiä tunsin kovan nytkäyksen, joka heilautti ilmalaivaa, sitten kuulin huutoa. En ollut nähnyt allani muuta kuin puun: nytkäys, jonka tunsin ja huuto, jonka kuulin, täyttivät minut kauhistuksella. Hätäyksissäni tein kaksi seikkaa, jotka minun olisi pitänyt jättää tekemättä. Ensiksi panin moottorin käyntiin ja toiseksi heitin painolastisäkin pois. Palloni kohosi äkkiä, ja kuten teille äsken sanoin, on sen voima täydessä nopeudessa kaksisataa kiloa.»

»Tietysti teillä oli tieto siitä», keskeytti inspehtori, »että kuljettitte mukananne elävää olentoa, joka oli tarttunut ankkuriinne?»

»En tiennyt vähintäkään», sanoi pikku mies. »Minulla oli se ajatus, että olento oli irtautunut itsestään. Tunnustan suoraan teille, etten sillä hetkellä osannut oikein älytä, ja luulin vain, että tuo olento oli lammas. Koneen pantuani käyntiin en sen hurinalta kuullut enää mitään. Kun nostin ankkurin ei sen koukuissa ollut mitään. Ja te sanotte», lausui pikku mies, huokaus kurkussa, »että se on ollut ihminen?»

»Te olette häntä kuljettanut kaksi sataa metriä ilmassa, kunnes miehen vaatteet repeytyivät, jolloin hän putosi korkeudesta», selitti inspehtori. »Hänen ruumiinsa, joka on mäsänä, on löydetty läheltä rautatietä.»

Pikku mies väenteli käsiään epätoivoisena. »Minä annan korvauksen hänen perheelleen, menköön sitten vaikka viimeinen roponi», sanoi hän.

»Hänellä ei ole perhettä», sanoi inspehtori Val. »Mutta näyttäkää meille tuota ilmalaivaa», pyysi hän sitten.

»Te saatte sen nähdä. Ja muut sitä eivät enää näekään», sanoi pikku mies, joka oli aivan masennuksissaan ja lyhyeksi luhistunut.

Hän sytytti lyhdyn ja kahden vieraansa seuraamana lähti tuonne kummallisen näköiselle rakennukselle, jota inspehtori Val ja hänen toverinsa olivat ennen tarkastelleet. Pikku mies avasi nyt ovet selkoselälleen.

Ilmapallo oli sikarrin muotoinen ja täytti yläosan rakennuksesta. Ennen vieraittensa tuloa oli pikku mies sen täyttänyt kaasulla, sillä hänellä oli aikomus tänä yönä tehdä uusi koeretki.

»Ilma on niin kaunis», sanoi hän. »Olin aikonut lähteä retkelle kahden aikana yöllä ja liikehtiä vain tässä seutuvilla sillä halusin

pitää keksintöni salassa vielä kuukauden ajan tahi kaksi.» Ja pikku mies katseli hellin silmin laitostaan, jolla hän saattoi liidellä pilvissä. »Se oli minun kaikkeni, ystäväni, perheeni. Vielä enemmänkin: uskontoni, jumalani. Olen siihen uhrannut tuhansia dollareita, vuosia laskelmiin. Ja nyt se on mennyttä.»

Hän peitti kasvonsa laihoihin käsiinsä. Ja niin hän jäi seisomaan, kun Val ja Sorg lähtivät.

»Te olette suorittanut kauniin teon», sanoi Sorg, kun hän päällikkönsä kanssa istui levottomiksi käyneitten hevosten vaunuissa.

»Ei se vaatinut kuin parin minutin miettimistä. Mutta olen kuitenkin tyytyväinen», vastasi Val. »Tietysti en voinut hyväksyä Berksin ajatusta, että olisi kysymyksessä joku noitatempu. Enkä teidänkään ajatustanne kondorikotkasta. Otaksuessa, että Settle oli kadonnut Berksin kertomalla tavalla, ei ollut kuin yksi ainoa johtopäätös mahdollinen: tuhontekijä oli ilmapallo. Kun Berks puhui siipien kohinasta, niin se varmisti minun päätelmäni. Muistin, että yö oli tyyni ja pimeä, ja kornellipuu tuuheine oksineen keskellä tasankoa vahvasti otaksumaani, sillä paikka oli erittäin sopiva ilmalaivan laskeutumiselle. Mutta sitten olin aivan varma päätelmästäni, kun näin jäljet lumessa ja Settlen vaatteissa repeämän.»

»Ensimmäisenä työnä oli sitten saada käsiin ilmailija», sanoi Sorg kiintyen ihastuksella asiaan.

»Sepä tietty, se oli nyt tehtävä. Joitakuita aikoja sitten puhuttiin sanomalehdissä ilmailukokeista. Siitä päätin, että oli joku kunnianhimoinen ilmailija, joka tehtyään itse ilmalaivan, kokeili salassa. Hän se oli ollut retkellä tuona yönä. Ja aikoja vertaillen täytyi tulla siihen päätökseen, että ilmalaivan lähtöpaikka ei voinut olla kuin korkeintaan parikymmentä kilometriä Fordhamista. Sen piilopaikka oli siis jossakin paikassa sitä ympyrää, joka muodostuu kahdenkymmenen kilometrin säteellä Fordham keskipisteinä. Kun silmää kartalle, niin se on melkoinen maa-ala.

»Se uskon hyvin», myönsi Sorg.

»Siitä oli nyt tuo piilotteleva ilmailija löydettävä. Olisi ollut monia keinoja siihen, mutta useat niistä olisivat kysyneet paljon aikaa, ja sitä minulla ei ollut. Te tiedätte, miten keksijät ovat innostuneita, kärkkäitä, kateellisia keksinnöistään, ja miten he ovat kokonaan niiden vallassa. Sellaiseksi otaksuin salaisen ilmai-

lijanikin. Toimitin sen vuoksi »American Journal»-lehteen uutisen, jonka avulla luulin onnistuvani pääsemään pyrkimykseni perille. Europan kuuluisimpia ilmailijoita on professori Reed, Englannista, ja tarkotukseeni lainasin tämän ilmapurjehduslehteen nimen. Kirjoitin sanomalehteen: Kuuluu ilmailija, professori Reed on saapunut paikkakunnalle asuen Hoffmannin hotellissa. Hän on tullut viimeksi Saksasta, jossa hänellä on ollut monet keskustelut keisari Vilhelmin kanssa, joka, kuten tunnettu, on ilmapurjehduksen innokas ystävä. Sillä aikaa kun Ranska harrastaa merenalaisten laivain kehittämistä, keisari Vilhelm on innostunut ilmalaivojen parantamiseen. Professori Reed on suostunut tekemään saksalaisille piirustukset ilmalaivaan, jota voi ohjata yhtä helposti ilmassa kuin laivaa ohjataan vedessä.» Ja Val jatkoi: »Tällä uutisella tarkoitin, että tuo etsimäni ilmailija sen luettuaan pyrkii professori Reedin puheille. Sen hän tekikin. Ei hän tullut professori Reedin vuoksi, vaan itsensä vuoksi, siinä ajatuksessa, että hän voi professori Reediltä onkia jonkun uuden seikan keksintöään varten. Minä sain Hoffmannin hotelliin kirjeen, jossa pyydettiin päästä puheille. Kirjeen alla oli nimi Notes ja vastausta pyydettiin Saint-Denis hotelliin. Eilen meillä oli sitten kohtaus, puheltiin puolisen tuntia, aika meni hyvin hauskaasti, ja tulokset te nyt tiedätte.»

»Mutta minkä vuoksi hän oli muuttanut nimensä? Minkä vuoksi hän oli niin levoton siitä, että häntä seurataan? Sehän voisi antaa aiheutta uskomaan, että hän tiesi tappaneensa tuon miehen?»

»Niin minäkin ensin ajattelin, mutta nyt uskon hänen selityksensä. Ei hän olisi voinut niin johdonmukaisesti näytellä viattoman osaa tänä iltana, hän on siihen liian yksinkertainen ja naivi. Ei. Kyllä me olimme ensimmäiset, jotka saatoimme hänet tietoon siitä, että hän oli vuodattanut ihmisverta. Mitä tulee siihen, että hän ilmoitti nimekseen toisen ja että pelkäsi häntä seurattavan, niin keksijät ovat niin itsekkäitä, että he ovat kuin mielipuolia. Tämä Seton, sen vakuutan teille, pitää itseään ja ilmalaivaansa maailman tärkeimpinä kappaleina. Hän pelkäsi, kuten hän itse sanoikin, että hänen ammattiveljensä seuraa häntä tarkoituksella saada varastetuksi joitakin hänen aatteitaan?»

»Annatteko vangita hänet?» kysyi Sorg.

»Eihän tässä ole tapahtunut rikosta. Teko kyllä antaisi aiheutta Trentonin kuvernörille laittaa mies oikeuden eteen, mutta minulla

ei ole sydäntä mies parkaa hätyyttää sillä tavoin. Suru hänet ehkä tappaisi. Minä luulen, että hän hävittää ilmalaivansa. Kuulittehan, mitä hän sanoi: Se on mennyttä!»

»Ja se on mennyttä!» huudahti Sorg äkkiä töykäten kyynärpäällään päällikköään. »Katsokaal!»

He olivat ajaneet maantietä noin kilometrin matkan huvilasta. Val katsoi osotettuun suuntaan. Taivas roimotti ja tulenkielekkeet nuoleksivat vajan seiniä, jossa ilmalaiva oli satamassaan.

»Kääntäkää takaisin!» käski inspektori kuskia.

Pian oltiin takaisin huvilan näkyvissä. Kirkas keltainen valo, joka kirkasti seudut, alkoi hälvetä, ja kun he saapuivat huvilalle, ilmalaiva ja sen vaja olivat pienenä tuhkakasana. He tapasivat herra Setonin samassa huoneessa, jossa hän oli heidät vastaanottanut heidän ensi kerran tullessaan. Hän katsoa tuijotti uunin pesään, jossa paloi nuotio.

Vanhus, jonka katse oli eloton, posket valkoiset kuin vaha, näytti heräävän, kun Val ja Sorg astuivat sisään. Mutta ei hän ollenkaan hämmästynyt heidän tulostaan.

»Minä», sanoi hän aivan kuin olisi vastannut johonkin kysymykseen. »Minä olen sen tehnyt. Minä itse olen sen sytyttänyt.»

Mailta ja Meriltä

Seikkailukirjasarja, toimittaa Teuvo Pak-
kala. Kukin kirja maksaa ainoastaan
..... 25 penniä

- N:o 1. **Karkuri.** Kertomus Tyy-
nen meren saarelta.
- N:o 2. **Taistelu paalumajalla.**
Kertomus Amerikan aarniomet-
sistä.
- N:o 3. **Aamukellot.** Tarina ul-
jaasta Veronika-neidistä.
- N:o 4. **Kylmä sydän.** Peikko-
tarina.
- N:o 5. **Ksi-Ksin luolan ihme-
lukko.** Itämaalainen seikkailu-
kertomus.
- N:o 6. **Ihmeitten maassa.** Kreik-
kalaisia satuja.
- N:o 7. **Tito.** Jännittävä kerto-
mus arosudesta.
- N:o 8. **Musta kaleerilaiva.**
Merikertomus v:lta 1599.
- N:o 9—11. **Nansenin pohjois-
naparetkiltä.** N:o 9. Laivalla
napameritse. N:o 10. Suksilla
ja kajakilla. N:o 11. Talvea saa-
rella nimettömällä.
- N:o 12. **Yö metsästäjän ko-
dissa.** Neljä seikkailurikasta
kertomusta.
- N:o 13. **Apahien hyökkäys.** Seik-
kailuja kaukaisessa lännessä.
- N:o 14. **Kaksijalka.** Kertomus
siitä miten ihminen on tullut
luomakunnan herraksi.
- N:o 15. **Nini.** Kertomus Rans-
kan vallankumousajoilta.
- N:o 16. **Sidi Numan ja hänen
hevosensa.** Uusia kertomuksia
arapialaisesta sarjasta 1001 yön
tarinoita.
- N:o 17. **Lumimyrskyssä.** Kolme
kertomusta.
- N:o 18. **Eksyksissä präria-
aavikolla.**
- N:o 19. **Saarroksissa.** Ranskan
ja Saksan viime sodasta.
- N:o 20. **13-vuotias sankari.** Ker-
mus buuri-sodasta.
- N:o 21. **Tiibetissä vankina.**
Jännittävä kertomus retkeilijän
seikkailusta.
- N:o 22. **Kohtalonsa tietä.** Kaksi
kertomusta.
- N:o 23. **Pyörremyrskyn hyvä-
työ.** Kaksi jännittävää kerto-
musta.
- N:o 24. **Vuoren vanhus.** Erin-
omaisia eläintarinoita.

.....

Kustannusosakeyhtiö Otava, Helsingissä